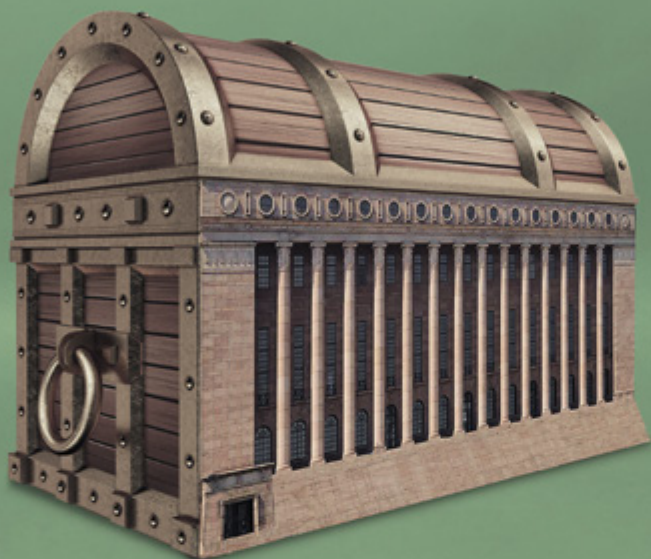

PERTTI J. ROSILA

ARKADIANMÄEN KIRSTUNVARTIJA

TAMMI

PERTTI J. ROSILA

ARKADIANMÄEN KIRSTUNVARTIJA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

tammi

75 VUOTTA

HELSINKI

KUVALIITTEEN KUVAT VESA LINDQVIST,
ELLEI KUVAN YHTEYDESSÄ MUUTA MAINITA.

© 2018 PERTTI J. ROSILA JA KUSTANNUSOSAKEYYHTIÖ TAMMI

ISBN 978-951-31-9849-7
PAINETTU 2018

SISÄLLYS

LUKIJALLE	9
POLIITTISELLA VIRKANIMITYKSELLÄ	
EDUSKUNTAAN	13
Eduskuntaan liput liehuen.....	13
Poliittiset virkanimitykset maan tapa	21
Nimityskulttuurin muutos.....	26
Hallintojohtajaksi arrogantein.....	31
Tiitisen seuraaja	33
EDUSKUNNAN TALOUDENHOITAJAT JA	
TALOUDEN VÄÄRINKÄYTÖKSET	36
Vain yksi jää historiaan.....	36
Eduskunnan kassaholvin salaisuus	38
Skandaalin salaaminen	42
Syyllisiä – oliko heitä?	46
Feiring oli ahkera ja ystävällinen.....	53
Perussuomalaisten eduskuntaryhmän rötösherra	59
Urheilukerho säästi ja rahastonhoitaja kävi	
Thaimaassa	65
Miksi valvonta petti?.....	72
Raha-avustusten maksaminen kerhoille.....	76
Lapinmies muuttaa Kallioon	78
Konkurssi ja tarkka rikostarkastaja.....	80
Näsi sotkee asiansa	84
Jälleen kaikilta oikeusasteilta erilaiset päätökset.....	86
Rötösten vaikutukset	90

ELÄMÄNI PUHEMIEHET	91
Ahteelle tuli yllätyslähde	91
Sorsa valmistautui presidenttiehdokkuuteen	97
Suomisella käsi jo Alkon ovenrivassa.....	102
Uosukainen kyykytti Niinistöä	110
Mikkola pätkäpuhemieheksi	129
Lipposen kanssa onneton alku	133
Kalli oli vaikeassa välikädessä	154
Zyskowicz puuttui ahneuteen	157
Heinäluoma sanansa mittainen?	164
Lohela palauttaa eduskuntaan keskinäisen arvostuksen	175
EDUSKUNNASTA ELINKAUTISEEN	186
Niinistö sai valita.....	187
Paasio suoraan ja Tiitiselle moitteet.....	190
Häirintä tuli silmille	195
Loppu piilovaalirahoitukselle	198
Hallinnon ja johtamisen kehittäminen tyrmättiin	204
Onnea ja menestystä eduskunnan ulkopuolella	210
Nöyryytys	214
Kansanedustajien eläkelain muuttaminen.....	218
Puhemieskausi ei mennyt hukkaan	221
Kataisen ja Stubbin suhteet Niinistöön.....	226
Romaanin ja muistelmien kirjoittaminen lykkääntyö..	231
TÄÄLLÄ TOHTORI VIROLAINEN	233
Ulkoministerinä Brysselissä.....	235
Kaatamassa kansanedustajien palkkiouudistusta	242
Todellinen parlamentaarikko	247
AITTONIEMI – ALOITTEIDEN KUNINGAS.....	251
Suti eduskuntaan	252
Suuresta suosioista murskatappioon.....	255

Suti palaa kepuun	258
Alkiolaisen eduskuntaryhmän perustaminen	262
Puhelakko, matkustelu ja aloitetehtailu	268
SAUNAVALIOKUNNASSA YKSIMIELISESTI	
KAKSIMIELISIÄ PÄÄTÖKSIÄ	280
Eduskuntatalon kylpyläosasto vaarana	
siveellisyydelle.....	281
Jopa uimapuvut eduskunnan varoilla.....	283
Saunaosaston käyttöoikeus rajoitettu.....	287
Uima-altaan vesi liian kylmää	290
Persut valtasivat saunavaliokunnan	293
NIIN KOVIN ERILAISIA PORVOOLAISIA	
Porvoosta varoitettiin uudesta edustajasta	299
Yhdestä virheestä tuli elämää suurempi kysymys	301
Hallintojohtajalta poikkeuslupa.....	305
Kiusaamista ryhmässä ja sitten hallinnossa.....	309
Ei tullut puhemiestä.....	314
KUNINKAALLISIA JA MUITA ARVOVIERAITA.....	
Asemiehet katolla ja samppanjat syliin.....	320
Putin jäi Gorbatšovin varjoon	325
Joulupukkia tapaamaan	327
Korruptio kenialaisten opintomatkan synnä	330
Kuningaspari kävi kylässä	334
KANSANVALLAN JUHLAA KIRJOJEN JA	
OOPPERAN VOIMALLA.....	340
Tarkastusraportti juhluvuoden sotkuista.....	352
Kaksi kovin eritasoista kirjaprojektia.....	363
Mitä juhluvuodesta jäi	373
HENKILÖLUETTELO	
	378

LUKIJALLE

Tultuani eduskuntaan vuoden 1988 helmikuussa tajusin hyvin nopeasti, että tämä on aika erikoinen työpaikka. Se on ehkä Suomen haukutuin ”virasto”, mutta samalla myös suuren mielenkiinnon kohde. Olin lähtenyt Espoon kaupungintalolta haikein mielin ja arasti uuteen työpaikkaani. Onneksi uskalsin sen tehdä.

Paljon oli uutta ja opittavaa. Suuri musta, vahakantinen vihko täyttyi nopeasti muistiinpanoista. Ne olivat ohjeita, miten asiat pitää tehdä. Toiseen mustakantiseen aloin kirjoittaa talon tapahtumistakin. Ensimmäiset merkinnät olivat hauskoja juttuja eduskunnan saunasta, joka hyvin varhaisessa vaiheessa osoittautui erinomaiseksi paikaksi tutustua talon miesväkeen. Siellä tapasi talon parhaat juttujenkertojat.

Koin itseni noviisiksi vuoteen 1991 asti. Silloin olivat ensimmäiset vaalini, jolloin lähes 70 uutta kansanedustajaa tuli taloon. En ollutkaan enää talon uunoin, vaan nyt oli minuakin kokemattomampaa väkeä Arkadianmäellä. Sain tervettä itsevarmuutta, kun voin opettaa uusia kansanedustajia talon tavoille. Vuodesta 1991 alkoi elämä, joka jaksottui nelivuotisiin vaalikausiin. Niiden vaihtuminen oli aina täynnä surua ja iloa. Surua ja kyyneleitä eduskunnasta pudonneiden kanssa, ja samanaikaisesti onnea ja iloa eduskuntaan valittujen seurassa.

Oikeaa päiväkirjaa ryhdyin pitämään lokakuussa 2000. Ensimmäinen merkintä on lounaalta, jolla edustaja Sulo ”Suti” Aittoniemi kertoi sensuroituja juttuja. Seuraava koskeekin jo presidentti Tarja Halosen nimityspolitiikkaa, kun hän ohitti sekä Esko Ahon että Ilkka Kanervan Suomen Pankin johtajavalinnassa. Samaan merkintään sisältyy Jari Vilénin arvonta ministeriksi. Vain vähäinen osa päiväkirjojeni merkinnöistä on mahtunut tähän kirjaan.

Päiväkirjoistani on kuitenkin ollut suuri hyöty kirjoittamisessa. Ilman niitä en olisi kirjaa kirjoittanut. Kun aloin merkitä muistiin eduskunnan elämää ja kansanedustajien hyviä juttuja, tarkoitukseni oli eläkepäivinä niiden pohjalta jotain kirjoittaa. Kymmenen vuotta sitten aloin leikkimielellä kertoa työtovereilleni, että kirjoitan muistelmia, kun jään eläkkeelle. Kesällä 2016 selvitin, paljonko maksaa 300 kappaleen kovakantisen, kuvallitteellisen ja noin 200-sivuisen omakustanteen tekeminen. Hinta-arvio oli sellainen, että totesin säästöjeni riittävän. Ja jos kymppillä kappale onnistun ne myymään, saan omani pois.

Kirjasuunnitelmat menivät kerta heitolla uusiksi, kun toimittaja Eeva Palojärven kirjoittama koko sivun eläkkeellelähtöhaastatteluni ilmestyi Helsingin Sanomissa maaliskuun alussa 2017. Kovin iltapäivälehtimäinen juttu sekoitti viikoksi elämäni ja mielenrauhani. Jutusta seurasi hyvääkin: kirjankustantajat ottivat yhteyttä. Aika pian minulle selvisi, että joku kustantaja saattaisi julkaista näitä juttujani, eikä niitä tarvitse itse kustantaa – riittää kun kirjoitan.

Viisi kuukautta luin päiväkirjojani, pläräsin noin kymmentä mappia, ja välillä jouduin käymään eduskunnassa tarkistamassa tietoja. Siinä ohessa piti kirjoittaakin. Vain puolukoiden ja tyrnien poiminta sekä saarimökin ja koti-

pihan syystyöt katkaisivat kirjoittamisurakkaa. Välillä se tuntui ihan oikealta urakalta.

Eduskunta oli jotakuinkin unelmieni työpaikka, jossa sain olla lähes 30 vuotta. Vaikka eduskunta on jatkuvasti median suurennuslasin alla, jotain siltäkin on saattanut jäädä havaitsematta. Minä haluan kertoa Arkadianmäen kulussientakaisesta elämästä, sellaisena kuin olen itse sitä nähnyt ja kokenut. Näkövinkkeli on nuukan kamreerin. Jälkiviisauteen ei ole tarvetta, koska olen ollut varsin suorapuheinen. Minulla ei ole myöskään mitään tarvetta tai edes halua kostaa. Eduskunnan elämässä ja siellä työtään tekevissä on hauskat ja aurinkoiset mutta myös varjoiset ja ikävätkin puolensa. Molemmista olen kertonut avoimesti. Eduskunta ja kansanvalta ovat osa Suomea, josta me voimme ja saamme olla ylpeitä.

Jotta kirjoitelmani ovat kansien väliin päässeet, suuri ansio siitä kuuluu mentorinani toimineelle Liisa Steffalle. Ilman Liisan innostavaa ja kannustavaa otetta uskonpuute olisi monta kertaa minut kampittanut. Kiitos myös ystävälleni, veteraanikansanedustaja Aino Suholalle, joka kokeneena kirjailijana opasti minut Liisan hoteisiin ja on jakanut neuvojaan, jopa pyytämättä. Tammen kustannuspäällikkö Markku Aalto ansaitsee myös kiitokset kovin riskialttiiseen kirjahankkeeseen ryhtymisestä.

Olen kirjoitustyöni kuluessa joutunut häiritsemään monia entisiä työtovereitani, mistä kiitokset eduskunnan tietopalvelun tutkija Pauli Westerholmille, palvelupäällikkö Simo Valkeajärvelle ja henkilöstöasiantuntija Elina Nevatalolle. Jo eläkkeellä olevat kansainvälisten asioiden neuvos Kari Salo, hallintojohtaja Kari T. Ahonen ja ylivirastomestari Ossi Talvitie ovat auliisti vastanneet kysymyksiini ja esittäneet kirjoitustyöni kannalta hyviä

kommentteja. Kiitos myös eduskunnan valokuvaajana toimineelle kanslia-avustaja Vesa Lindqvistille vuosien varrella saamistani valokuvista, joita olen käyttänyt kirjassani.

Veteraanikansanedustajista erityiskiitos Matti Saariselle, joka luovutti käyttööni omat veteraanikansanedustajien muistitietoarkiston haastattelunsa ja antoi muutakin apua. Kaupunkineuvos Rakel Hiltusen kanssa muistelimme menneitä, joista sain kirjaani mielenkiintoista ja hauskaa kerrottavaa. Myös Lapin ruiskukka Osmo Kurola ansaitsee kiitokset herkeämättömästä mielenkiinnosta kirjahankkeen etenemisestä. Entistä varapuhemies Jukka Mikkolaa haluan kiittää erityisesti ystävydestämme, hyvistä kommenteista ja mieleen painuneesta haastattelusta.

Kiitokset monille vielä vallankahvassa oleville avusta, joka on auttanut kriittistenkin henkilöluonnehdintojen kirjoittamisessa. Hyvin ymmärrän, että olette halunneet esiintyä anonyymisti.

Lääketieteen tohtori Janne Aittoniemelle kiitos siitä, että hän luovutti käyttööni isänsä Sulo Aittoniemen Alkiolaisen eduskuntaryhmän arkiston. Ilman sitä Sutia koskeva luku olisi voinut jäädä puisevaksi.

Eniten kärsivällisyyttä kirjoittamiseni on vaatinut vaimoltani Tarjalta. Hänen lokakuussa alkaneita eläkepäiviään on monella tavalla rajoittanut tarvitsemani kirjoitusrauha. Kiitos siitä ja osittaisesta vapautuksesta kotitöistä.

Helmikuussa 2018 Espoon Kavallinmäessä

Pertti J. Rosila

POLIITTISELLA VIRKANIMITYKSELLÄ EDUSKUNTAAN

Eduskuntaan liput liehuen

Maanantaina 15. helmikuuta 1988 Eduskuntatalon lippu-
tangoissa liehuivat Suomen valtioliput, kun astelin
aamulla rautatieasemalta jännityksestä kalpeana uuteen
työpaikkaani eduskuntaan.

Sen verran minulla oli harkintaa, etten noussut pää-
portaita pitkin Eduskuntataloon. Kiersin koko korttelin,
koska en ollut tulossa lakeja säätämään, vaan lähinnä
töpinäntöihin. Sisään menin Aurorankadun puolelta
eduskunnan kirjaston ovesta. Tuleva työpaikkani sijaitsi
vuonna 1978 valmistuneessa, arkkitehti Ola Laihon suun-
nittelemassa, Eduskuntatalon takana olevassa kaarevassa
lisärakennuksessa. Sen kolmannessa kerroksessa oli edus-
kunnan hallinto-osasto, jonne virastoavustaja tuli minut
kirjaston aulasta hakemaan.

Tavattuani tulevan esimieheni tilitoimiston toimisto-
päällikkö Veikko Lehtisen ja hallintojohtaja Kari T.
Ahosen minulle aika pian selvisi, ettei juhlallista lipu-
tusta ollut järjestetty yksinomaan minun ensimmäisen
työpäiväni kunniaksi. Eduskuntatalossa oli koolla myös

301 presidentin valitsijamiestä. Heidät oli ensimmäisen suoran presidentinvaalin ohessa kansa valinnut valitsemaan presidenttiä, jos kukaan presidenttiehdokkaista ei saisi yli 50:tä prosenttia annetuista suoran vaalin äänistä. Monen yllätykseksi istuva presidentti Mauno Koivisto ei tullutkaan suoraan valituksi. Hän sai 48,9 prosenttia äänistä, ja nyt tarvittiin valitsijamiehiä tekemään valinta.

Vähän ennen puoltapäivää hallintojohtaja Ahonen kysyi, olisinko kiinnostunut menemään istuntosalin lehterille seuraamaan presidentinvaalia, kun olin hänen mielestään pukeutunut tilaisuuteen sopivalla tavalla – olin sonnustautunut tummaan pukuun. Tietenkin olin kiinnostunut menemään. Jos Ahonen ei olisi pyytänyt virastovastustajaa saattamaan minut Eduskuntatalon lehterille, en varmasti olisi maanalaisten tunnelien ja muutenkin sokkeloisen reitin takia sinne itse löytänyt. Monien vuosien työskentelyn jälkeenkään eduskunnan kiinteistössä sujuvasti suunnistaminen ei ole ollut parhaita lajejani.

Tummaan pukuun sonnustautuminen ensimmäisenä työpäivänäni ei ollut sattuma.

Olin saanut tapakasvatusta varapuhemies Elsi Hetemäki-Olanderilta. Hän oli ollut kansliatoimikunnassa joulukuussa minua eduskuntaan nimittämässä. Tunnumme Espoon kunnallispolitiikan riennoista jo 1970-luvulta, ja oli varsin luontevaa, että hän valinnan jälkeen jossain tilaisuudessa tavatessamme neuvoi ja ohjasi tulevaa eduskunnan virkamiestä talon tavoille.

Istuin lehterillä ja seurasin lippuäänestyksiä. Pääministeri Harri Holkeri johti puhemiehen korokkeelta toimitusta, kun valitsijamiehet valitsivat Mauno Koiviston toiselle presidenttikaudelle. Ensimmäisellä äänestyskierroksella valitsijamiehet äänestivät omia ehdokkaitaan,

jolloin Mauno Koivisto sai 144 ääntä, Paavo Väyrynen 68, Harri Holkeri 63 ja Kalevi Kivistö 26. Tarvittiin toinen äänestyskierrös, jolla Koivisto sai 189 ääntä. Holkerin valitsijamiehistä 45 oli siirtynyt Koiviston taakse, mikä varmisti Koiviston valinnan toiselle presidenttikaudelleen. Olin itse tammikuun presidentinvaaleissa äänestänyt Holkeria ja hänen valitsijamiesehdokastaan, ja hyväksyin täysin kokoomuslaisten valitsijamiesten enemmistön siirtymisen Koiviston taakse. Jotkut saivat tästä herneen nenäänsä, ja erityisesti Paavo Väyrynen kritisoi kokoomuslaisten menettelyä. Tietenkin Väyrysen mielestä heidän olisi pitänyt äänestää häntä.

Helmikuun 15. päivän valitsijamiesvaali oli historiallinen, koska se jäi viimeiseksi valitsijamiesten suorittamaksi. Perustuslakia muutettiin siten, että jo vuoden 1994 presidentinvaaleissa oli käytössä kaksivaiheinen suora kansanvaali. Jos kukaan ehdokkaista ei saanut yli 50:tä prosenttia äänistä, järjestettiin toinen äänestyskierrös, jolle pääsivät kaksi eniten ääniä saanutta ehdokasta. Tässä vaalissa Martti Ahtisaari voitti Elisabeth Rehnin. Paavo Väyrynen jäi jälleen lehdelle soittamaan ja syytteli mediaa tappiostaan.

Osallistuin seuraaviin vuoden 1994 presidentinvaaleihin välillisesti. Jouduin silloin toisen äänestyskierröksen alkaessa ottamaan yhteyttä Rehnin kampanjapäällikkö Jan Seliniin kertoakseni, ettei Rehnin kampanjan lentomatkoja maksatettaisi eduskunnalla. Rehn oli kansanedustaja ja siinä roolissa oikeutettu tekemään mm. kaikki kotimaan lentomatkat eduskunnan piikkiin. Jo ensimmäisen kierroksen aikana oli minulle tilitoimistoon soitettu ja tiedusteltu, maksaako eduskunta Väyrysen ja Rehnin presidentinvaalien kampanjamatkoja. He olivat neljästä

pääehdokkaasta ainoat, jotka olivat kansanedustajia. Kyllä me maksoimme silloin, kuten myöhemminkin monissa muissa vaaleissa ehdokkaina olleiden eri kansanedustajien kampanjoiden lentomatkoja.

Presidenttiehdokas Elisabeth Rehnin vuoden 1994 vaalien toisen kierroksen lentomatkoja ei eduskunta maksanut. Rehnin Kajaanin-matkan lentoliput oli eduskunnan matkatoimistosta ehditty hankkia, mutta kampanjatoimisto maksoi ne eduskunnalle. Kun sitten toisen äänestyskierroksen aikana minulle taas soitettiin ja kysyttiin, kuka maksaa Rehnin lentoliput, vastasin kysyjän suureksi pettymykseksi, ettei ainakaan eduskunta niitä maksa. Kysyjä oli Ahtisaaren vaalitoimistosta ja mitä ilmeisimmin halusi tiedon, jolla voisi mustata kilpailijaa.

Yllätysvalinta tilitoimiston apulaistoimistopäälliköksi

Joulukuussa 1987 eduskunnan kansliatoimikunta valitsi minut yksimielisesti eduskunnan tilitoimiston apulaistoimistopäälliköksi. Olen pitkän, lähes 30 vuoden mittaisen eduskunnan virkaurani aikana luonnehtinut valintaani ironisesti siten, että apulaistoimistopäällikön virkaan oli 19 hakijaa: 18 pätevää ja yksi sopiva. Minä olin se sopiva, joka valittiin, ja minut teki sopivaksi kokoomuksen jäsenyys.

Olin nähnyt loka-marraskuussa Helsingin Sanomissa virkailmoituksen, jolla haettiin eduskunnan tilitoimistoon apulaistoimistopäällikköä. Ilmoitus ei aiheuttanut minussa kiinnostusta, koska taloushallinnon työkokemukseni ei ollut valtiolta, vaan yksinomaan Espoon

kaupungilta, jossa olin toiminut taloussuunnittelijan, talousarviosihteerin ja suunnittelusihteerin viroissa.

Yllättäen kokoomuksen kansanedustaja Jouni J. Särkijärvi soitti ja kehotti hakemaan tuota eduskunnan virkaa, jonka hakuaika oli umpeutumassa. Hän sanoi, että virkaan valitaan kokoomuslainen ja että minulla olisi hyvät mahdollisuudet tulla valituksi. Särkijärvi tunsikin minut jo 1970-luvulta ja tiesi kaupunginvaltuutettuna, mitä tehtäviä minulla oli Espoon taloushallinnossa ja miten olin niitä hoitanut.

Särkijärvi myös tiesi, että minut oli Espoossa sivuutettu lähimenneisyydessä kaksi kertaa hakiessani apulaishallinnon kaupunginsihteerin ja taloussuunnittelupäällikön virkoja. Ensin mainittuun valittiin Sampo Suihko, joka oli minua parempi siihen hommaan, eikä rannalle jääminen siten harmittanut pitkään. Mutta taloussuunnittelupäällikön virantäyttö ja täyttötapa heikensi työmotivaatiotani. Virkaan valittiin kaupungin sisäistä apulaishallinnon Marketta Niemi. Hän oli kaupunginjohtaja Pekka Löyttyniemen valinta. Löyttyniemi halusi läheiseksi työtoverikseen mukautuvan ja vähäeleisen eli itsensä kaltaisen henkilön. Sellaisen hän myös sai. Sen myötä kolmen vuoden aikana Espoon veroprosenttia nostettiin kaksi kertaa ja kaupungin taloudenhoito oli mielestäni joutunut kovin heikkoihin käsiin. Tämän ilmaisinkin turhan usein ja kuuluvasti. Eikä se ainakaan parantanut minun ja Löyttyniemen suhdetta. Olin äänestänyt vuoden 1983 eduskuntavaaleissa Löyttyniemeä. Sen jälkeen en ole missään vaaleissa äänestänyt ketään, jota en ole tuntenut tai tavannut.

Löyttyniemi oli 1.2.1985 siirtynyt Espoon kaupunginjohtajaksi eläkkeelle jääneen Teppo Tiihosen jälkeen ja luopui kesken vaalikauden kansanedustajan toimestaan.

Tiihonen oli tiukan taloudenpidon kaupunginjohtaja, ja taloussuunnittelupäällikkönä toimineen puolisonsa Anja Höök-Tiihosen kanssa he kouluttivat minua vuodesta 1980 lähtien taloushallinnon ammattilaiseksi.

Särkijärven soiton jälkeen leikittelin ajatuksella, että minähän voisin lähteä sinne mistä Löyttyniemi tuli. Jospa minusta olisi enemmän hyötyä eduskunnassa kuin hänestä Espoossa. Eikä siihen kovin paljon vaadittu.

Olin saanut puoli vuotta aikaisemmin myös soiton Särkijärveltä. Heti sen jälkeen kun kokoomuksen 21 vuotta kestänyt oppositiokausi oli päättynyt ja Holkerin sinipunahallitus oli muodostettu, Särkijärvi kysyi, olisinko kiinnostunut taloussihteerin virasta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Sinne oli tullut ministeriksi jyväskyläläinen kokoomuksen kansanedustaja Helena Pesola ja toiseksi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriksi Tarja Halonen – ensimmäiseen ministeripostiinsa. Ilmoitin heti, etten ollut kiinnostunut, mutta kehotin häntä kääntymään Espoon sosiaaliviraston talouspäällikkö Raimo Niemisen puoleen. Siinä voisi olla hyvä mies. Nieminen nimitettiin virkaan. Hän jäi laskentapäällikkönä ministeriöstä eläkkeelle vuosituhannen vaihteessa.

Marraskuun lopussa sain kutsun tulla työpaikkahaastatteluun eduskunnan hallinto-osastolle. Siellä minua tenttasivat hallintojohtaja Kari T. Ahonen, tilitoimiston toimistopäällikkö Veikko Lehtinen ja hallintotoimiston toimistopäällikkö Patrick Zilliacus. Leppoisisessa ilmapiiirissä yritin vastata herrojen kysymyksiin, joista monet koskivat tietenkin valtion taloushallintoa, kirjanpitoa ja budjetointia. Teeskentelemättä tunnustin, että työkokemukseni perusteella olen perehtynyt kunnalliseen laskentatoimeen, mutta uskon oppivani myös valtion

systemit. Viimeisenä kysymyksenä minulta tiedusteltiin oman talouteni tilaa. Vastasin sen olevan parempi kuin valtion, koska suhteessa tuloihin minulla oli vähemmän velkaa kuin valtiolla.

Palattuani haastattelusta työpaikalleni Espoon kaupungintalolle ilmoitin pomolleni talousarviopäällikkö Jouko Tuomelalle, että ainakaan haastattelun perusteella minua ei tulla valitsemaan eduskuntaan, joten työurani jatkuu Espoossa. Tuomela oli kuulemaansa tyytyväinen, koska meidän yhteistyömme sujui erinomaisesti. Myös Särkijärvellä viestitin, että voi unohtaa mahdollisuuteni. Tuskin haastattelun perusteella hallintojohtaja Ahonen minun valintaani tulee kansliatoimikunnalle esittämään.

Hämmästykseni oli suuri, kun joulun alla eduskunnasta soitettiin ja ilmoitettiin, että minut on valittu apulaistoimistopäälliköksi. Yhtä hämmästynyt oli pomoni Tuomela. Joulun aikana pohdin, että haluanko todella vaihtaa työpaikkaa. Viihdyn hyvin Espoossa, tykkäsin töistäni ja osasin hommani. Kaupunginjohtaja Löyttyniemeä lukuun ottamatta minulla oli oikein mukavat ja ammattitaitoiset työkaverit.

Joulun jälkeen sovin tapaamisen eduskuntaan, jossa Veikko Lehtisen kanssa kävimme läpi apulaistoimistopäällikön tehtäviä, tutustuin tilitoimiston henkilökuntaan ja eduskunnan tarjoamiin palvelussuhteen ehtoihin eli palkkaukseen, työaikaan ja muihin etuihin. Käynnin jälkeen päätöksen tekeminen siirtymisestä oli vielä vaikeampaa. Suunnittelusihteerin tehtäväni Espoossa olivat paljon monipuolisemmat, haastavammat, itsenäisemmät ja vaikuttavammat kuin apulaistoimistopäällikön hommat eduskunnassa. Lopulta päädyin siihen, että jos en nyt vaihda työpaikkaa, niin mukavuusoloni Espoossa kasvaa

entisestään enkä halua ja uskalla lähteä sieltä enää mihinkään. Päätöstä helpotti eduskunnan noin 20 prosenttia parempi palkka.

Otin riskin ja erosin Espoon virastani. Riski kannatti ottaa, koska eduskunta osoittautui erinomaiseksi työpaikaksi ja työtehtävät sopivat minulle niin hyvin, että kertaakaan en hakenut tai edes vakavasti katsonut työpaikkoja eduskunnan ulkopuolelta. Ensimmäinen työvuoteni eduskunnassa oli kuitenkin hyvin vaikea – melkein painajaismainen. Kaikki oli niin vanhanaikaista. Tietokoneita oltiin vasta ottamassa käyttöön. Työprosessit sekä kirjanpidossa että palkanlaskennassa tehtiin manuaalisesti. Säädöspohja oli puutteellinen, kun monet työt perustuivat siihen, että niin on aina tehty. Jos olisin pyytännyt vuoden virkavapauden, vuorenvarmasti olisin eduskunnasta palannut Espooseen. Onneksi olin eronnut, joten paluuta ei ollut ja oli pakko sopeutua Arkadianmäelle.

Eduskunnan tilintarkastajat, kansanedustajat Riitta Järvisalo-Kanerva, Eva-Riitta Siitonen ja Sirkka-Liisa Anttila sekä KHT-tilintarkastaja Bo-Fredrik Eklund, totesivat vuoden 1988 tarkastuskertomuksessaan eduskunnassa tapahtuneen vuoden – siis minun ensimmäisen työvuoteni – aikana paljon myönteistä kehitystä. Erityisesti päätösasioissa painopiste oli siirtynyt kertaohjauksesta pysyväisohjaukseen, ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttöönotto oli edennyt hyvin ja suunniteltua nopeammin. Eduskunnan tilisääntö ja tiliohjesääntö oli uudistettu. Eduskuntaan oli saatu ensimmäinen hankintaohje ja koulutusohjeet. Oli myös hyväksytty hallinnon ensimmäinen useamman vuoden toimintasuunnitelma. Kuriositeettina voi todeta, että kertomuksen mukaan kansanedustajat olivat saaneet työhuoneisiinsa ularadiolla varustetut

17 tuuman väritelevisiot! Vuonna 1987 eduskunnan hallintojohtajaksi valittu Kari T. Ahonen oli uudistusten moottori, joka lopetti eduskunnan hallinnossa vallinneen pysähtyneisyyden ajan. Koska pääsin mukaan vaikuttamaan tähän muutokseen, se helpotti sopeutumistani uuteen työpaikkaani.

Poliittiset virkanimitykset maan tapa

Valintani eduskuntaan oli sille ajalle hyvin tyypillinen poliittinen virkanimitys: täytin väljät kelpoisuusehdot, mutta merkittävänä valintaperusteena oli puoluekanta. Se ei ollut käytäntö vain eduskunnassa, vaan myös muualla valtion- ja kunnanhallinnossa.

Tilitoimiston apulaistoimistopäällikön virka oli tullut avoimeksi, kun sen edellinen hoitaja ekonomi Veikko Lehtinen oli vuonna 1987 nimetty tilitoimiston päälliköksi. Hän ei ollut minkään puolueen jäsen valintatilanteessa eikä sen jälkeenkään. Apulaistoimistopäälliköksi Lehtinen ei tietenkään esittänyt minua, vaan Hämeen lääninhallituksen kamreeria, jonka työkokemus oli minun työkokemukseeni nähden ylivoimainen. Lehtisen esitys ei vaikuttanut myöhemmin mitenkään meidän erinomaiseen yhteistyöhömmme.

Nimitykseni esitteli kansliatoimikunnalle Lehtisen esimies hallintojohtaja Kari T. Ahonen, joka oli SDP:n eduskuntaryhmän ryhmäsihteerin tehtävästä vuotta aiemmin nimitetty eduskunnan hallintojohtajaksi. Ahonen oli julkidemari, joka eduskuntaryhmää ennen oli toiminut ministeri Mauno Forsmanin erityisavustajana valtiovarainministeriössä. Sitä ennen Ahonen oli tehnyt

pitkän uran verohallinnossa. Hallintojohtajaksi hänet oli valittu ensisijaisesti juristina ja hallinnon ammattilaisena, mutta hänen poliittista taustaansa ei valinnassa pidetty ainakaan haitallisena.

Minun kohdallani määräävänä tekijänä oli nimenomaan poliittinen taustani. Kansliatoimikunnan jäsenenä toiminut kansanedustaja Jouni J. Särkijärvi oli tilitoimiston apulaistoimistopäällikön viran täytön valmistelussa todennut kansliatoimikunnassa, että eduskunnan virkojen täytössä pitäisi poliittinen tasapuolisuus ottaa huomioon. Kokoomuksesta oli vuoden 1987 vaaleissa tullut 53 kansanedustajalla eduskunnan toiseksi suurin puolue, mikä pitäisi huomioida apulaistoimistopäällikön virkaa täyttäessä. Koska kansliatoimikunnassa oli suhtauduttu myötämielisesti Särkijärven esittämiin näkökohtiin, kertoi Ahonen toimineensa sen mukaan ja esitteli kansliatoimikunnan vuoden 1987 viimeisessä kokouksessa juuri ennen joulua minun valitsemistani. Valinta oli yksimielinen.

Valintaani liittyen Jari Erholm, joka tuolloin toimi kokoomuksen eduskuntaryhmä ryhmäsihteerinä, kertoi maaliskuussa 2017, että virkanimitykseeni liittyi välipuhe. Se oli hänen mukaansa tehty, kun Ahonen oli valittu hallintojohtajaksi. Silloin olisi Erholmin mukaan sovittu siitä, että seuraavaan avoimeksi tulevaan hallinnon päällikkövirkaan valitaan kokoomuslainen, koska demarit ja kepulaiset olivat jo saaneet paikkansa eduskunnan hallinnossa. Tällaista välipuhetta eivät Ahonen ja Särkijärvi muistaneet tai tienneet, kun sitä heiltä keväällä 2017 kysyin. Joka tapauksessa ennen Ahosen valintaa oli kepun eduskuntaryhmässä työskennellyt Alpo Rivinoja valittu hallintotoimiston apulaistoimistopäälliköksi. Hallintotoimiston toimistopäällikkönä toimi Patrick Zilliacus,

SANAINEN ARKKU ON AUKI!

Pertti J. Rosila työskenteli eduskunnassa lähes kolmekymmentä vuotta. Hän piti uransa ajan päiväkirjaa, johon hän kirjoitti kuulemaansa ja kokemaansa, niin hauskoja sattumuksia kuin joskus myös saamaansa röykytystä. Jälkimmäistä tarjoili useimmiten eduskunnan pääsihteeri Seppo Tiitinen.

Rosila kertoo kaikista eduskuntauransa aikaisista kahdeksasta puhemiehestä. Muistelmista paljastuu, miten Kalevi Sorsa valmistautui presidenttiehdokkuuteen, jota ei koskaan tullut, miksi puhemiehen virkamersun takaistuon jouduttiin verhoilemaan uudelleen Ilkka Suomisen jälkeen ja miten Riitta Uosukainen kyykytti valtiovarainministeri Sauli Niinistöä – ja miten Niinistö puolestaan yritti kyykyttää koko eduskuntaa. Kirja kertoo myös, millainen oli presidentti Niinistön suhde kahteen kokoomuslaiseen pääministeriin.

Kirjassa marssitetaan esiin eduskunnan yli 500-päisen henkilökunnan edesottamuksia vuosien varrelta. Kolmen suuren kavalluksen lisäksi Rosila kertoo, miten eduskunta sai tuhlettua miljoonia euroja omiin 100-vuotisjuhliinsa.

